

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 12Co/65/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8222202229
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Karol Krochta
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8222202229.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Karola Krochta a členov senátu JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Romana Lajoša v spore žalobkyne: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, XXX XX C., právne zastúpená: JUDr. Ivan Savčák, advokát, so sídlom Partizánska 45, 085 01 Bardejov, proti žalovanej: C. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, XXX XX C., právne zastúpená: JUDr. Stanislav Súlety, advokát, so sídlom Námestie SNP 1, 085 01 Bardejov, o zriadenie vecného bremena in rem, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Okresného súdu Bardejov č. k. 6C/67/2022-65 zo dňa 30.08.2023 takto

rozhodol:

- Potvrdzuje uznesenie vo výroku II.
- Stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

- Okresný súd Bardejov ako súd prvej inštancie napadnutým uznesením rozhodol tak, že cit.: „I. Konanie z a s t a v u j e .“
- Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov konania voči žalobkyne v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.“
- Rozhodnutie právne posúdil podľa § 163 ods. 2, § 256 ods. 1, § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok („CSP“).
- V odôvodnení konštatoval, že žalobkyňa tým, že nepodala návrh na pokračovanie v konaní (prerušenom na základe zhodného návrhu strán, pozn. odvolacieho súdu), procesne zavinila jeho zastavenie, preto priznal nárok na náhradu trov konania protistrane, t. j. žalovanej. O výške náhrady trov konania žalovanej súd rozhodne po právoplatnosti tohto uznesenia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.
- Proti tomuto uzneseniu, a to proti výroku II. podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobkyňa. Namietala, že návrh na mimosúdnu dohodu primárne predložila žalobkyne žalovaná, a to v rámci vyjadrenia k žalobe, žalovaná teda evidentne mala záujem o zmiernie riešenie veci. Žalobkyňa následne zaslala súdu vzájomný návrh na prerušenie konania, návrh na pokračovanie v konaní mohla podať aj žalovaná. Má za to, že k zastaveniu konania došlo aj vplyvom nečinnosti žalovanej (nielen žalobkyne), a preto by žalovaná nemala byť neoprávnene „odmenená“ priznaním nároku na náhradu trov konania. Je toho názoru, že nie je možné uzavrieť, že zastavenie konania procesne zavinila len jedna strana, nakoľko obe strany boli procesne spôsobilé podať návrh na pokračovanie v konaní. Poukázala na uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6CoKR/3/2021 zo dňa 10.06.2021 a uznesenie Najvyššieho súdu SR,

sp. zn. 4Obdo/46/2020 zo dňa 30.11.2020. Navrhla uznesenie v jeho napadnutej časti zmeniť a nepriznať náhradu trov konania žiadnej zo strán.

5. Žalovaná sa k odvolaniu žalobkyne nevyjadřila.

6. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie žalobkyne bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 2, § 357 písm. m/ CSP), preskúmal rozhodnutie v jeho napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné.

7. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

8. Keďže odvolanie nebolo podané proti I. výroku uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým bolo konanie zastavené, tento výrok v zmysle ust. § 367 CSP nadobudol právoplatnosť.

9. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s prihliadnutím na skutočnosti osvedčené obsahom spisu, odôvodnenie preskúmaného uznesenia i argumenty žalobkyne predostreté v odvolacom konaní bolo posúdiť, či sú splnené zákonné podmienky a dané skutkové okolnosti pre priznanie nároku na náhradu trov konania žalovanej proti žalobkyni v celom rozsahu.

10. Odvolací súd po preskúmaní uznesenia v jeho napadnutej časti, t. j. vo výroku II. ako aj celého obsahu spisu dospel k záveru, že súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť, a preto nemôže dať za pravdu žalobkyni, ktorá v odvolaní neuviedla žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé privodiť zmenu uznesenia v jeho napadnutej časti. Súd prvej inštancie správne skúmal splnenie podmienok pre priznanie nároku na náhradu trov konania a správne dospel k záveru, že tieto v danom prípade sú splnené, čo aj správne odôvodnil. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie sa potom žiada dodať už len nasledovné.

11. Podľa § 256 ods. 1 CSP, ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

12. Vo všeobecnosti platí, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou procesnej zodpovednosti za zavinenie. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie (pôvodne § 146 ods. 2 a § 147 OSP) bola transformovaná do podoby vyjadrenej v § 256 CSP a znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán, ktorá zavinila, že vznikli. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zavinil. Náhrada týchto trov sa prisudzuje bez ohľadu na meritórny výsledok sporu. Pojem „procesné zavinenie“, použitý v ustanovení § 256 CSP, sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Pojem „procesné zavinenie“ je pritom nevyhnutné vykladať komplexne a extenzívne. Konanie môže byť zastavené z rôznych procesných dôvodov. Najčastejšie dochádza k zastaveniu konania v dôsledku späťvzatia žaloby (celkom alebo sčasti) alebo v dôsledku nedostatku procesných podmienok. Zavinenie môže existovať na strane žalobcu aj na strane žalovaného. Na strane žalobcu existuje procesné zavinenie napríklad, ak podal žalobu vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdu alebo ak podal žalobu, hoci existovala prekážka rei iudicatae alebo prekážka litispendencie, alebo ak bez dôvodu vzal žalobu späť, avšak aj vtedy, ak vzal žalobu späť pre dôvodné vznesenie námietky premlčania žalovaným a pod (C.H. Beck, Civilný sporový poriadok, 2. vydanie, 2022, s. 1035 a nasl.).

13. V predmetnej veci žalobkyňa v priebehu konania podala vzájomný návrh na prerušenie súdneho konania, a to do právoplatného skončenia správneho konania o dodatočnom povolení stavby vedeného na obci C. ako príslušnom stavebnom úrade.

14. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 6C/67/2022-63 zo dňa 17.02.2023 konanie prerušil. V odôvodnení rozhodnutia boli strany sporu poučené o tom, že v zmysle ust. § 163 ods. 2 CSP, ak je konanie prerušené, súd v ňom pokračuje na návrh ktorejkoľvek strany. Ak sa návrh na pokračovanie v konaní nepodá do šiestich mesiacov od právoplatnosti uznesenia o prerušení konania, súd konanie zastaví.

15. „Ak k mimosúdneho vyriešeniu sporu nedošlo, bolo povinnosťou žalobkyne, ak mala záujem, aby konanie pokračovalo, pred uplynutím 6 mesačnej lehoty urobiť dispozičný úkon na pokračovanie v konaní. V konaniach prerušených podľa ustanovenia § 163 CSP je ich pokračovanie, ako už bolo uvedené vyššie viazané na dispozičný úkon strany sporu, ktorý ale v prejednávanej veci žalobkyňa (a ani žalovaný) v zákonom stanovenej lehote neurobila. Súd prvej inštancie nemal preto inú možnosť, než v zmysle ustanovenia § 163 ods. 2 CSP konanie zastaviť“ (pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6Cdo/32/2018 z 24. mája 2018).

16. V kontexte vyššie citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR možno vyvodit', že ak žalobkyňa mala záujem na pokračovaní v súdnom konaní, mala byť aktívna a teda učiniť dispozičný úkon, na základe ktorého by sa pokračovalo v prerušenom konaní. Pokiaľ tak žalobkyňa v zákonom stanovenej lehote neurobila, je jej povinnosťou znášať prípadné následky, napr. aj v podobe uloženia povinnosti uhradiť žalovanej náhradu trov konania.

17. Rozhodovanie o trovách súdneho konania je integrálnou súčasťou súdneho konania ako celku a je samo o sebe spôsobilé zasiahnuť do práva strany podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako to dôvodil aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rozhodnutí zo dňa 06.02.1954 vo veci Beer proti Rakúsku, resp. v rozhodnutí zo dňa 07.10.2004 vo veci Bauman proti Rakúsku (č. 30428/96, resp. 76809/01).

18. K porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dochádza nie len postupom súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení procesného predpisu upravujúceho náhradu trov konania (CSP), v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, ale v neposlednom rade aj v takom prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu ku výroku o trovách konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné.

19. Zmyslom a účelom náhrady trov konania je poskytnúť úspešnej strane konania ktorej to priznáva zákon, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musela alebo bude musieť nepochybné zaplatiť, pričom by ich nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom.

20. Výnimku pri rozhodovaní o trovách konania predstavuje ustanovenie § 257 CSP, ktorého účelom je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného práva. Zo slovného znenia vyššie uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprímernej tvrdosti.

21. Súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že súd nemusí zaviazať neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, resp. nemusí zaviazať stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Použitie tohto ustanovenia preto negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Z tohto dôvodu musí aplikácia daného ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter (pozri napr. R 34/1982). Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 CSP vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok: dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon nešpecifikuje. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnu prax,

dnes už ustálenú (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 MCdo 17/2009, 5 Cdo 67/2010 či 3 MCdo 46/2012), podľa ktorej nemožno § 257 CSP považovať za ustanovenie, ktoré by zakladalo voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvoľe), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej spore neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Túto normu preto nie je možné interpretovať tak, že je aplikovateľná kedykoľvek a bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácii, kde sa tieto často vyskytujú, a tento dôvod je daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. Aj tu však treba skúmať, či nejde o výnimku z výnimky, či teda na ponechanie účinkov právnej normy nie sú dané dôvody. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR, III. ÚS 292/07, či I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nálež Ústavného súdu ČR, III. ÚS 727/2000). Ustanovenie § 257 CSP neslúži na zmiernovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami (pozri nálež Ústavného súdu ČR, I. ÚS 2862/07). K aplikácii ustanovenia § 257 dochádza aj z aspektov sociálnych. Okolnosti hodné osobitného zreteľa sa v takýchto prípadoch môžu vyskytnúť v akomkoľvek sporovom konaní. Pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa súd prihliada na majetkové, sociálne, osobné, zárobné a iné pomery všetkých strán sporu (teda nielen tej strany, ktorú by podľa všeobecných ustanovení zaťažovala povinnosť nahradiť trovy konania, ale aj tej strany, ktorej majetková sféra by bola výnimočným nepriznaním náhrady trov dotknutá) a všimáť si aj okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu nároku na súde a ich postoj v konaní (pozri R24/1964). Dôvodom spočívajúcim v pomeroch strán je napríklad skutočnosť, že sa strana, ktorá nemala úspech vo veci, ocitne v takej závažnej sociálnej alebo majetkovej situácii, ktorá predstavuje dôvod hodný osobitného zreteľa. Je však nutné prihliadnuť aj na pomery druhej strany sporu. Iba konštatovanie, že rozhodnutie o výnimočnom nepriznaní práva na náhradu trov konania nezasiahne nepriaznivo do majetkovej sféry úspešnej strany bez toho, aby sa súd majetkovou sférou tejto strany akokoľvek zaoberal, je neprípustné a takýto postup možno z hľadiska súdu hodnotiť ako svojvoľný. Použitie § 257 CSP neodôvodňuje ani fakt, že strana nie je solventná, alebo, že zárobná a majetková situácia strany, ktorá v spore zvíťazila, je lepšia ako u jej protistrany. Toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, teda, inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie konania a jeho výsledok.

22. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 CSP je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok ESLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10), ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Strana má teda právo byť explicitne vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 vyjadrila svoje stanovisko. Výrok rozhodnutia v prípade úplnej moderácie by mal znieť „stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva“ resp. „súd stranám nárok na náhradu trov konania nepriznáva“. Výrok, že „žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania“ už nemá v CSP oporu (nálež Ústavného súdu SR z 2. apríla 2020, sp. zn. I. ÚS 387/2019, obdobne aj nálež Ústavného súdu SR z 18. júla 2018, sp. zn. I. ÚS 153/2018).

23. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť. Nie je prípustné odôvodnenie obsahujúce iba odkaz na výpoveď účastníka konania bez toho, aby z neho bolo možné zistiť, z akých dôkazných prostriedkov súd čerpal svoje zistenia pre následný záver o odôvodnenosti aplikácie § 257 CSP. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že odvolateľka existenciu dôvodu hodného zreteľa ani netvrdila (ani nepreukázala), keď ani nežiadala pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupovať podľa § 257 CSP. Odvolací súd po zohľadnení uvedených východísk ako aj záverov dospel k záveru, že postup podľa § 257 CSP pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania v prejednávanej spore nie je dôvodný.

24. S poukazom na vyššie uvedené závery, odvolací súd neuznal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, na ktorej založila svoje odvolacie dôvody, a preto uznesenie súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti, t.j. vo výroku II. postupom podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP, potvrdil ako vecne správne.

25. V odvolacom konaní žalobkyňa nebola úspešná. Naopak fakticky plne úspešná bola žalovaná, ktorej vznikol zásadne nárok na náhradu trov odvolacieho konania (v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná bola v odvolacom konaní pasívna, k odvolaniu sa nevyjadrila, náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnila, a podľa obsahu spisu jej ani žiadne trovy

v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcim procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nelogické, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu.

26. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne.